

Sprawozdanie

komisji powodziowej z działu akcji ratunkowej dotkniętych
kłęską powodzi w r. 1884.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedstawił Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie w przedmiocie akcji pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884. L. W. kr. 39.865/84, w którym szczegółowo zdał sprawę z rozmiarów klęski, z pomocy dotkniętym powodzią już udzielonej, również z potrzeby dalszej pomocy bezpośredniej, jak i z potrzeby zapobieżenia przez regulację rzek powtarzaniu się klęsk powodziowych w Galicyi.

Komisya powodziowa zdaje sprawę oddzielnie o środkach w celu zapobieżenia na przyszłość powodziom, oddzielnie zaś niniejszém przedstawia wysokość potrzeb pomocy dla dotkniętych klęską.

Sprawozdanie Wydziału krajowego przedstawia rozmiar szkód wyrządzonych powodzią z r. 1884 łącznie w kwocie 13,734 034 zł. w. a., opierając się na sprawozdaniach Wydziałów Rad powiatowych. Być może, że niektóre powiaty ocenijając szkody wyrządzone, zapatrywały się pesymistycznie, i że szkody w tych powiatach po dokonaniem żniwie okazały się mniejszemi; liczne inne powiaty za to podały obliczenie szkód w cyfrach stanowczo zbyt niskich. co powodem komisję powodziową do uznania za słuszną łączną sumę powyżej wymienioną.

Sprawozdania c. k. Starostw różnią się na pozór znacznie od wykazów Rad powiatowych w cyfrze gruntów zalanych i w oznaczeniu wysokości szkód ztąd wynikłych; a mianowicie Rady powiatowe podają 391.943 morgów gruntów zalanych, a szkodę na nich zrządzoną w cyfrze 11,811.588 zł. w. a., podczas gdy c. k. Starostwa obliczają obszar zalany na 208.326 morgów, a szkody na nich cyfrą 4,730.128 zł. w. a.

Ta pozornie wielka różnica okaże się prawie żadną, jeżeli się zważy, że sprawozdania c. k. Starostw dotyczą prawie wyłącznie tylko gruntów włościańskich, owe zaś Rad powiatowych są dokładniejsze, gdyż obejmują i grunta należące do większych własności. Oprócz tego na różnicę wpływa i ten wzgląd, że istnieją sprawozdania Starostw tylko z 44 powiatów, podczas gdy z Rad powiatowych 52 zdało takowe.

Jeżeli zważymy, że do szkód wykazanych doliczyćby należało cały szereg następstw, stwarzających w skutek klęski dalsze szkody, n. p. wyprzedanie przez włościan za bezcen inwentarza żywego, którego wyżywić nie mogą; w większych gospodarstwach przewrót porządku gospodarczego i wynikające ztąd straty, to przychodzi się do głębokiego przekonania, że rozmiar klęski tegoroczną powodzią zrażdzonej, jest ogromny, przewyższający prawdopodobnie zebrane daty i cyfry.

Ofiarność publiczna uczyniła w pierwszej chwili co było niezbędnem, a raczej możliwem. Najmiłościwiej nam panujący Monarcha przyczynił się z monarszą hojnością do pierwszych składek, a e. k. Rząd w skutek rozporządzenia Cesarskiego przyszedł krajowi z pomocą na zasiewy ozime i na wyżywienie nieszczęściem dotkniętej ludności zasiłkiem i stworzonym zarobkiem.

Pierwsze chwile rozpacz i zwątpienia przeminęły. Pomoc była skuteczną. Ale po zaspokojeniu pierwszych potrzeb najbardziej naglących, spokojna rozważa wskazać musi dalsze potrzeby w rzeczywistości donioślejsze i groźniejsze od pierwszych.

Nadechodzi zima, a z nią ustaje możliwość zarobku; nadejdzie wiosna, a z nią przednowek, który wykaże dopiero bezpośrednio cały straszny rozmiar klęski roku 1884. Nadejdzie czas wiosennych zasiewów, a ten z dotkniętych klęską, który przed zimą znalazł sposób obsiania swojej roli, znajdzie się bez wszelkich środków, jeżeli skuteczna pomoc do niego nie trafi.

Komisya powodziowa postawiła sobie za zadanie ocenienia jak najniżej niezbędnej pomocy, mając na uwadze z jednej strony trudności finansowe kraju, z drugiej będąc przekonaną, że od Państwa wyjednać można będzie pomoc, o ile żądania będą usprawiedliwione, raczej skromne niż dostateczne.

Sprawozdania Wydziałów Rad powiatowych oceniają niezbędną potrzebę pomocy na obsiewy ozime i jare na 52 powiaty dotknięte klęską w kwocie 815.397 zł. w. a. Sprawozdania władz administracyjnych oceniają tę samą potrzebę dla 44 powiatów na kwotę 501.349 zł. w. a. Zważywszy, że stosunek potrzeby pomocy na zasiewy ozime ma się do potrzeby pomocy na zasiewy jare, jak $\frac{2}{5}$ do $\frac{3}{5}$; zważywszy dalej, że rozdawane z pewnem umiarkowaniem pożyczki na zasiewy ozime, pomimo pewnych utrudnień powstałych żądaniem zabezpieczenia tabularnego, okazały się jako niezbędnie potrzebne w okrągłej kwocie 250.000 zł. w. a., sądzi Komisya powodziowa, że potrzeba pomocy na zasiewy jare dochodzić będzie kwoty 400.000 zł. w. a. Że jednak e. k. Namiestnictwo ma już na ten cel około 50.000 zł. w. a. zaoszczędzonych z kwoty 300.000 przeznaczonej na zasiewy ozime, że dalej powiaty mają dobrowolne składki w poważnej wysokości, które na ten cel użyte być mogą: —

Komisya powodziowa redukuje kwotę niezbędną jako pomoc na zasiewy jare do kwoty 300.000 zł. w. a.

Wydziały Rad powiatowych wykazują potrzebę na wyżywienie ludności zasiłkami, a przeważnie dostarczeniem zarobku, w kwocie 2,332.282 zł. w. a. Komisya powodziowa przysła do przekonania, że niektóre powiaty nieodpowiednio zapełniły tę rubrykę. Wykazując potrzebne kwoty, miały na oku możliwe roboty, nie zaś niezbędną potrzebę dostarczenia zarobku. Władze administracyjne badały wysokość potrzebnej pomocy może skrupulatniej, a jednak wykazały niezbędną potrzebę pomocy w tej rubryce z 44 tylko powiatów w kwocie 1,436.828 zł. w. a.

C. k. Rząd otrzymał rozporządzeniem Cesarskiem z dnia 28. lipca b. r. kwotę 500.000 zł. w. a. do rozporządzenia na ten cel, a Komisya powodziowa sądzi, iż zostaje w granicach wskazanych najdalej idącą oszczędnością, jeżeli wykazuje zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego jako niezbędną potrzebę dalszych 500 000 zł. w. a. na wyżywienie ludności dotkniętej klęską powodzi, wyżywienie, o ile być może, dostarczeniem zarobku, gdzie konieczne zasiłkami.

Komisya powodziowa zastrzega się, że jej obliczenie może się okazać niewystarczającym; wyjątkowo ciężka zima, opóźnienie się przyszłorocznych zbiorów mogą niezbędną potrzebę po-

mocy zwiększyć. Takie ewentualności stworzyłyby mogły nową konieczność pomocy, którą c. k. Rząd, jak i stała Reprezentacya kraju raczą w danym razie uwzględnić.

Z kwoty 500.000 zł. w. a., potrzebnej na wyżywienie ludności, 200.000 zł. w. a. przypadnie według wniosków Wydziału krajowego krajowi do pokrycia. Resztę wyjednać u c. k. Rządu będzie zadaniem Wydziału krajowego.

Komisya powodziowa wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

- 1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia z funduszu krajowego bezzwrotnych zasiłków na wspomnienie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych, do wysokości 200.000 zł. w. a.
- 2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu udać się bezzwłocznie z usilną prośbą do c. k. Rządu, ażeby w obec potrzeby pomocy dla dotkniętych klęską powodzi w r. b., przechodzącej możność kraju, wyjednać w drodze ustawy państwowej z c. k. Skarbu Państwa :
  - a) bezzwrotną zapomogę w wysokości 300.000 zł. w. a. na wspomnienie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych ;
  - b) bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią, na zakupno nasion na zasiewy jare w wysokości 300.000 zł. w. a. zwrotną w 6ciu równych ratach rocznych, począwszy od 1. Stycznia 1886, na które kraj daje porękę, jeżeli pożyczki w porozumieniu i za zgodą Wydziału krajowego będą rozdzielane.

Po przyjęciu niniejszych uchwał komisya powodziowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy przekazać Wydziałowi krajowemu do rozpoznania i do możliwego uwzględnienia petycyę, dotyczące kwestyi ratunkowej, a mianowicie L. 435/p. 372, 545/p. 466, 682/p. 576, 738/p. 626, 781¹/p. 662.

Przewodniczący :

Adam Sapieha.

Artur Potocki

Sprawozdawca :

